

Sándor, A repczepogácsa. — Plósz Pál, Betegségokozó protozoák. — Pulszky Ferencz, Természettudományi módszer az ősrégészetben. — Ráth Arnold, A Nap energiájának megmaradásáról. — Schilberszky Károly, A mezei folyóka virágának kétalakúsága. — Schmidt Sándor, Az ásványok egyéni változásairól. — Schuller Alajos, A zenei hangokról. — Simonkai Lajos, Havasvidékeink növényvilágából. — Staub Móricz, A kőszén-korszak legközönségesebb növénye. — Szádeczky Gyula, Az eruptív kőzetekről. — Szterényi Hugó, A kísérleti geológiáról. — Tel-

lyesniczky Kálmán, A sejtek életéről a halál után. — Váangel Jenő, Az újkor bibora. — Wartha Vincze, Kátrányfestékek a fotografiában. — Weinek László, Nagyított rajzok holdfotografiákról.

Röviden összefoglalva, ilyen változatos az Emlékkönyv tartalma. Kétségtelen, nem remélt sikerekről van benne szó, akár erkölcsileg, akár anyagilag vizsgáljuk a dolgot. A siker oroszlánrésze tagtársainkat, tehát a magyar embert illeti meg, a ki a jóért és szépért hevülni, lelkesedni tud, a ki szívesen áldoz a tudományra, csak tegyék számára érthetővé. CSOPEY LÁSZLÓ.

KÖZGYÜLÉS.

1892 jan. 20-ikán.

Elnök: SZILY KÁLMÁN.

I.

Az elnök jelenti, hogy az 1891. évi januárius 21-ikén tartott közgyűlés megbízta a választmányt, hogy a Társulat 50 éves fennállásának megünneplésére emlékkönyv készítéséről gondoskodjék; a választmány a megbízásnak eleget tett, az »Emlékkönyv a Királyi Magyar Természettudományi Társulat félszázados jubileumára« e napokban elhagyta a sajtót; az Emlékkönyvet a közgyűlésnek bemutatja.

Jelenti továbbá, hogy a Választmány az örvendetes évfordulónak díszüléssel való megtartását is elhatározta, a mely januárius 17-ikén délelőtt 10 órakor az egyetem chemiai intézetében a következő napirenddel tartatott meg:

A Társulat ötvenéves története, Szily Kálmán-tól (l. e füzet 57-ik lapján).

A természettudományok terjedése hazánkban, Lengyel Bélá-tól (l. e füzet 72-ik lapján).

Visszapillantás a multakra, Than Károly-tól, kit, mint a népszerű előadásoknak a Társulatban meghonosítóját, a választmány szerencsés volt ez alkalomra előadónak megnyerni, s ki számos kísérlettel egybekötött előadásában fejtegette a chemiai és fizikai ismeretek haladását s hazánkfiainak közreműködését. (L. e füzet 78-ik lapján.)

Az elnökség ünnepélyes közgyűlésre meghívta a Társulat fenséges pártfogóját, egyeseket, intézeteket, társulatokat és a vele cseréviszonyban állókat.

József főherczeg ő Fensége levélben

értesítette az elnököt, hogy Fiuméba utazván, nem jelenhet meg az ünnepi közgyűlésen.

Jelen voltak:

1. Gróf Csáky Albin, vallás- és közoktatásügyi miniszter.

2. Irinyi János, az egyedüli a négy még életben levő legrégebb alakító tag közül.

3. A M. Tud. Akadémiát, Egyetemet, Műegyetemet és Nemzeti Múzeumot számos tagja és tanára képviselte.

4. A Kisfaludy Társaság részéről: Gyulai Pál elnök és Beöthy Zsolt titkár.

5. A M. Orvosok és Természetvizsgálóktól: Szabó József elnök és Lakits Ferencz titkár.

6. A Kir. Orvos-Egylettől: Markosovszky Lajos és Verebélyi László.

7. A Földtani Társulattól: Szabó József elnök és Staub Móricz titkár.

8. A M. K. Földtani Intézettől: Pethő Gyula geológus és Kalecsinszky Sándor chemikus.

9. A Meteorológiai Intézettől: Konkoly Miklós igazgató és Kurlaender Ignác aligazgató.

10. Az Országos Középiskolai Tanár-egyesülettől: Mauritz Rezső és Beke Manó választmányi tagok.

11. A Történeti Társulattól: Szilágyi Sándor titkár.

12. A Mérnök- és Építész-Egylettől:

Lipthay Sándor elnök és Mihályfy József titkár.

13. A Földrajzi Társulattól: Lóczy Lajos elnök, Gervay Mihály alelnök és Péchy Imre választmányi tag.

Üdvözetek érkeztek: Dr. Jedlik Ányos alakító tagtól, a ki sajnálkozását fejezi ki, hogy betegsége miatt az ülésen nem vehet részt.

Budapest főváros polgármestere a Társulat elnökéhez a következő iratot intézte: Nagyságos Úr!

Mai napon vettem a Nagyságod vezetése alatt álló Társulatnak f. hó 5-ikén 15. sz. a. kelt becses átiratát, melyben a Társulat fennállásának 50-ik évfordulója alkalmából f. hó 17-ikén rendezendő ünnepélyes közgyűlésére úgy engem, mint a főváros Tanácsát meghívni kegyeskedett.

Kiváló örömnkre szolgál, hogy a Kir. Természettudományi Társulat immár félszázados működésre tekinthet vissza és e hosszú idő határán méltán büszkeséggel mutathat rá az eredményekre, a melyek fáradtságos munkáját az egész nemzet javára jutalmazták.

Mert a Társulat az úttörő nehéz munkáját végezte az általa felkarolt tudományok népszerűsítése körül; közkinccsé tette a természettudományokat és félszázados fáradhatatlan tevékenysége folyamán nem szűnt meg a tudomány lobogó fáklyájával világítani mindenütt, a hol homály és bizonytalanság a haladás útjára akadályokat gördítettek.

Ép azért engedje meg Nagyságod, hogy a lélekelelő ünnepély alkalmából a Társulatot a főváros tanácsa nevében és megbízásából hazafias örömmel üdvözöljem, s ahhoz ama szívből jövő kívánságot fűzhessem, hogy a Társulat a megkezdett úton haladva, áldásos működése továbbra is szeretett hazánk javára gyümölcsözzék.

A midőn a szíves meghívásért a fővárosi Tanács és a magam nevében benső köszönetemet nyilvánítanám, és arról értesíteném, hogy a díszközgyűlésen a fővárosi Tanács képviselőtől gondoskodás történt, van szerencsém Nagyságodat felkérni, hogy hazafias üdvözetünket a Választmány, illetőleg Társulat előtt tolmácsolni méltóztassék.

Fogadja Nagyságod kiváló tiszteletem nyilvánítását.

Budapest, 1892. évi januárus 13-ikán.

GERLÓCZY KÁROLY.

kir. tanácsos, h. polgármester.

Továbbá üdvözölték a Társulatot:

Dr. Szabó József elnök a Magyar Orvosok és Terméztvizsgálók vándor-gyűlésének központi választmánya nevében;

Dr. Szabó József elnök és Dr. Staub Móricz titkár a Magyarhoni Földtani Társulat nevében;

Böckh János igazgató a M. Kir. Földtani Intézet nevében;

Szerelemhegyi Tivadar főtitkár az Országos Középiskolai Tanár-egyesület nevében;

Szilágyi Sándor titkár a M. Történelmi Társulat nevében;

Lipthay Sándor elnök és Ney Béla titkár a M. Mérnök- és Építészegylet nevében;

Lóczy Lajos elnök és Berecz Antal főtitkár a Magyar Földrajzi Társaság nevében;

Farkas Gyula titkár az Erdélyi Múzeum-egylet Orvos-természettudományi szakosztálya nevében;

Brusina titkár a zágrábi »Hrvatsko naravoslovno Društvo« (Horvát Természettudományi Társulat) nevében;

Hauer a bécsi »K. K. Naturhistorisches Hofmuseum« nevében;

Dr. Ludwig von Lorenz titkár a bécsi »K. K. Zoologisch-botanische Gesellschaft« nevében;

a brünni »Naturforschender Verein«;

Dr. Leimbach elnök az »Irmischia« thüringiai növénytani társaság nevében;

a braunschweigi Verein für Naturwissenschaft;

Conwentz a danzigi Naturforschende Gesellschaft nevében;

Buchena u a bremai Naturwissenschaftlicher Verein nevében;

Dr. Buchner Ottó az Oberhessische Gesellschaft für Natur- und Heilkunde nevében;

Beutin elnök a hamburgi Verein für Naturwissenschaftliche Unterhaltung nevében;

Dr. Ratzel Frigyes elnök a lipcsei Verein für Erdkunde nevében;

Günther S. a müncheni Geographische Gesellschaft nevében;

a liège-i »Société Geologique de Belgique«;

a cherbourgi Sociéte Nationale des sciences naturelles et Mathématiques;

Maunoir főtitkár a Sociéte de Geographie nevében;

a velencei Reale Istituto Veneto di scienze, lettere ed arti;

a római Societa Geografica Italiana;

a Berliner Entomologischer Verein.

Margó Tivadar egyetemi tanár a következő levelet intézte a Társulat elnökéhez:

»Mint egyik régi tagja a Társulatnak, félszázados jubileuma alkalmából van szerencsém tisztelettel ide mellékelve *ötszáz* (500 frt) forintnyi összeget egy alapítványra letenni, melynek *négy évi kamatai* oly állattani dolgozatnak a díjazására fordítandók, a mely összehasonlító morfológiai önálló és tudományos értékű kutatáson alapszik, s a Társulat folyóirataiban a lefolyt 4 év alatt

megjelent hasonló munkák közt a legjobbnak bizonyul.

A közgyűlés a nagylelkű alapítványt, a mely új irány kitzését teszi lehetővé a Társulat működésében, legnagyobb köszönettel veszi tudomásul.

Kanitz Ágost egyetemi tanár Kolozsvárott a Magyar Növényteni Lapok XV. kötetét következőleg ajánlja fel: »A Kir. M. Természettudományi Társulatnak, mely úgy mostoha, mint kedvező körülmények között a természettudományok hazai nyelven való művelésének és fejlesztésének mindenkor hű öre és istápolója volt, ötvenéves jubileuma alkalmával, elévülhetetlen érdemeiről hálásan megemlékezvén, a dicső multhoz méltó dicső jövőt kívának a Magyar Növényteni Lapok szerkesztője és munkatársai«.

A munkatársak közt van József főherczeg ő cs. és kir. Fensége, Társulatunk pártfogója. A közgyűlés a Társulat fenséges Pártfogója nevének említésekor iránta való hódolatának és tiszteletének felállással ad kifejezést.

Végül üdvözetét küldte Dr. Rózsahegyi Aladár kolozsvári e. tanár, a Társulat buzgó munkatársa.

Az elnök megnyitja a közgyűlést és a mai gyűlés jegyzőkönyvének hitelesítésére Bernáth József, Scholtz Lajos és Simonkai Lajos urakat kéri fel.

Bemutatja a mult közgyűlés hitelesített jegyzőkönyvét.

A napirend értelmében a tisztikar és a választmányi tagok választása következik.

Lengyel Béla elsőtitkár jelentést téve a tisztikar és a legrégebben megválasztott választmányi tagok visszalépéséről, a választmány nevében előterjeszti, hogy a választmány az alapszabályok értelmében a tisztikarban minden állásra három-három, a választmányban pedig minden tag helyére két-két szakférfiút ajánl, megjegyezvén, hogy minden szavazónak jogában áll az ajánlottakon kívül másokra is szavazni.

Jelenti továbbá, hogy Jurányi Lajos választmányi tagtól levelet kapott, melyben arra kéri, tudatná a Közgyűléssel, hogy az alelnöki állásra való kijelöltetéséről lemond.

Simonkai Lajos társulati tag előrebocsátva, hogy most, miután a szakértekezletek a Társulatban megalakultak és a siker reményével kecsegtetnek, a mai választás fontossága az első titkári állás betöltése körül forog; indítványozza: válassza meg a közgyűlés egyhangúlag első titkárnak Lengyel Bélát, az eddigi elsőtitkárt, kinek a szakértekezletek megalakításában nagy érdeme van, s kinek eddigi munkássága kezességet nyújt a jövőre nézve is.

A közgyűlés a titkár jelentését tuda-

másul veszi, a mi pedig a bizalomnak ilyen nyilvánítását illeti, ragaszkodik az alapszabályokhoz, melyek a titkos szavazást írják elő, s az indítványt mellőzi.

Az elnök örömmel jelenti, hogy Paszlavszky József másodtitkár, a ki 15 éven át kiváló szolgálatokat téve a Társulatnak, saját tanulmányai és magánügyei miatt végleg visszalépett volt, utólagosan engedve az elnöknek a választmány nevében hozzá intézett kérelmének, azt a megnyugtató és örvendetes kijelentést tette, hogy háttérbe szorítja magánédekeit s egy ideig még szolgálni fogja a Társulatot.

A közgyűlés nagy éljénzés közt örvendetes tudomásul vevén e jelentést, az elnök szavazatszedő bizottságul a tisztikarra György Aladár elnökle alatt György István és ifj. Schilberszky Károly, a választmányra pedig Fialowsky Lajos elnökle alatt Kürschák József és Jablonovszky József urakat kéri fel.

Az elnök erre a közgyűlést a szavazatok beadásának idejére felfüggeszti.

A szavazatok beadása után az elnök újra megnyitja a közgyűlést. A napirend szerint a tisztí jelentések következnek.

II.

TITKÁRI JELENTÉS.

— Lengyel Bélától. —

Tisztelt Közgyűlés!

Társulatunk mult évi működéséről jelentésemet röviden a következőkben foglalom össze:

Választmányunk minden hónapban megtartotta szokásos ülést, összesen 8-at, melyeknek eredményéről részletesen jelentést tennem nem szükséges. Ez évben nem nyílt alkalm a választmánynak nagyobb fontosságú kérdéseket eldönteni; üléseiben a folyó ügyek elintézésére szorítkozott.

A lefolyt évben 7 szakülést tartottunk, melyeken 15 előadó 17 tárgyról érkezett és pedig az ülések sorrendje szerint:

1. Wittmann Ferencz »Az elektro-induktív taszításról«.

2. Kövesligethy Radó »Az ég fotografiái abroszáról«.

3. Istvánffi Gyula »Újabb vizsgálatok az üszökpenész elterjedése módjáról és a mesterséges infekciózról«.

4. László Ede »A borhamisítások kimutatása és a bortörvényről«.

5. Ónodi Adolf »Az arczüregekről«.

6. Mágócsy-Dietz Sándor »A Forsythia felemás virágairól«.

7. Róna Zsigmond »Az 1890—1891-iki hideg télről«.

8. Schuller Alajos »Előadási kísérletek a fizika köréből«.

9. Edvi Illés Aladár »Az aluminiumról«.

10. Nuricsán József »Előadási kísérletek a chemia köréből«.

11. Borbás Vincze »A szerb tövis hazajáról és vándorlásáról«.

12. Lendl Adolf »Egy új szerkezetű mikroszkópról«.

13. Ónodi Adolf »Az orrűregről«.

14. Lichtenberg Kornél »A szines hallásról«.

15. Kövesligethy Radó »A három test problémájáról«.

16. Koritsánszky János »A homoki szőlőkről«.

17. László Ede »A homoki borokról«.

Szaküléseink, miként látható, a természettudományoknak csaknem összes ágait felkarolták. A tartott előadások nagy részben eredeti vizsgálódások eredményei. Szaküléseink azonban még mindig nélkülözük a bizonyos, határozott czél felé való törekvést. Az ott tartott értekezések között vannak olyanok, a melyek szakszerűeknek mondhatók, de e mellett olyan modorban vannak tartva, hogy egyszersmind népszerűek is legyenek. Talán még helyesebben szólok, ha így mondom: Az értekezések népszerű modorban vannak tartva, de a mellett egy kissé szakszerűek is igyekeznek lenni. Ez, tisztelt közgyűlés, egymással össze nem fér. Valamely értekezés nem lehet egyszersmind szakszerű és népszerű is. Már az 1889 januárius 16-ikán tartott közgyűlésen hangsúlyoztam jelentésemben, hogy Társulatunk a szigorúbb tudományos irányt eddig sem zárta ki működése köréből, mert szakülései arra rendeltetvék, hogy ez iránynak szolgáljanak.

Mult évi jelentésemben újra kiemelttem, hogy mennyire szükséges lenne szaküléseinket szakszerű tudományos irányban foglalkozni; saját önállóan elért eredményeinket kívül a külföld tudományos vívmányaival is behatóbban foglalkozni. Ez irányban több ízben tett felszólalásom nem volt eredménytelen, mert ugyancsak a mult évi közgyűlésen Ilosvay Lajos tagtársunk indítványt tett, hogy Társulatunk kebelében szakosztályok alakíttassanak. Az indítványra lesz szerencsém még a közgyűlés folyamán visszatérni; itt csak azt említem meg, hogy, biztosak lévén a t. Közgyűlés helyesléséről, ha nem is szakosztályok, de szakértekezletek alakultak a biológiai tudományokra, növénytanra, állattanra és chemiára kapcsolatban a mineralógiával. E szakértekezletek czélul tűzték, hogy úgy az önálló megfigyelések, észlelések, kisebb értekezések előterjesztésére módot szolgáltatassanak, valamint a külföldi irodalmat figyelemmel kísérve, annak fontosabb termékeit ismertessék. Az általános helyeslés

és kedvező fogadás, melyben a szakértekezletek életbelépése részesült, reményt ad arra, hogy a Társulat második félszázados működésében a szakszerű tudományos foglalkozás szaküléseinket jelentékenyen fellendül.

Köszönetet kell mondanunk Krenner József Sándor tagtársunknak, a ki ebben az évben az ásványtan köréből tartott sorozatos előadásokat. Előadásaiban kiválóan hazánk ásványkincseire helyezte a főszűlyt, a melynek alig van alaposabb ismerője mint ő; felhasználta a nemzeti múzeum európai híru gyűjteményét, melynek megteremtésében neki nagy része van, s ennek kincseivel illusztrálta előadásait. A hallgatóság mindig kellemesen fog az élvezetes előadásokra visszaemlékezni.

A sorozatos előadásokon kívül népszerű természettudományi estélyeink is voltak.

Nuricsán József e tanárság a víz történetéről tartott két előadást, a melyeket számos kísérlettel illusztrált.

Lichtenberg Kornél e. m. tanár e czímen »A hallás világából« ismert hallóérzékünk szerkezetét és funkcióját.

Csapodi István, e. m. tanár, a napirenden lévő kérdéstről »Hogyan írjunk« értekezett egészségi szempontból.

Mint a sorozatos előadásoknak, úgy ezeknek is mindig nagyszámú, előkelő közönsége volt, a mely mindig elismeréssel adózott az előadónak. Részemről is fogadják köszönetemet.

A népszerű természettudományi előadások dolgában az 1892-iki év is kiválóan ígérkezik. Azt a férfit lesz szerencsénk hallgathatni, a ki Társulatunkban legelőször pendítette meg a népszerű előadások tartásának eszméjét; de az eszme akkor a viszonyok kedvezőtlen volta miatt meg nem valósulhatott. Dr. Szabó József, egyetemi tanár, szíves volt vállalkozni, hogy tagjainkat 8—10 előadásban megismerteti földünk alakulásának rejtvényeivel. A tudós szakavatottsága, intézetének mintaszerű felszerelése előre is biztosítanak, hogy élvezetes estékre van kilátásunk.

A »Természettudományi Közlöny« a lefolyt évben is híven szolgálta azt az irányt, a melyet kezdettől fogva követett. Felkarolta a természettudományok összes ágait és gyakorlati alkalmazását. Nagyobb cikkei, valamint apró közleményei eléggé változatosak voltak, hogy a Közlöny minden olvasója megtalálhatta bennök, a mi iránt leginkább érdeklődik.

1890-ben a Közlöny 42 íven, 108 ábrával jelent meg s 7400 példányban ment szét; 1891-ben szintén 42 íven, 84 ábrával jelent meg s 7700 példányban küldtük szét.

A »Pótfüzetek« 1891-iki évfolyama 12 íven, 66 ábrával és 2 táblával jelentek meg.

A »Pótfüzetek« a »Természettudomá-

nyi Népszerű Előadások Gyűjteménye» című füzetes vállalat helyébe léptek. Megindításakor az tüzetett ki feladataul, hogy közölje a Társulat ülésein tartott népszerű előadásokat és e mellett nyújtson tért apróbb közlemények, eredeti megfigyelések, kisebb dolgozatok, a külföldi irodalom nevezetesebb termékeinek ismertetésére. E programnak igyekezett a Pótfüzet a mult évben is megfelelni. Nem hagyhatom azonban említés nélkül, hogy a szakszerű rövidebb közleményeknek nem adhattunk olyan nagy tért, mint a minő kívánatosnak látszott. Ennek oka a közlésre beérkezett cikkek terjedelme volt. Az alkalmat nem akarom elmulasztani, hogy munkatársaink figyelmét e körülményre fel ne hívjam. Célunkat, hogy a Pótfüzetek a külföldi szakirodalom legfőbb mozzanatait megismertethessék, csak úgy érhetjük el, ha az oda szánt cikkek túlságos nagy tért nem foglalnak el. Egy-egy füzet jelenleg 3 ívből áll, s ha ebből egy-egy cikk egy ívet, sőt néha még többet is elfoglal, akkor két-három közleménnyel tele van a füzet. Erre azt lehetne felhozni, hogy meg kell nagyobbítani a Pótfüzetek terjedelmét; de ezzel szemben azt bátorodom kérni, méltóztassanak kevésbé terjedelmesen írni. Én nagyon jól tudom, hogy könnyebb terjedelmesebben és alaposan írni, mint röviden, de azért alaposan, s így nem kicsinylem a kérelmet, a melyet munkatársainkhoz intézek; de viszont arról is meg vagyok győződve, hogy munkatársaink, a kik olyan buzgón támogatják folyóiratunkat, épen e buzgóságnál fogva, mellyel az ügyet elősegíteni igyekeznek, a kérelmet meghallgatják. Mindannyian örülni fogunk, ha a Pótfüzetek megnagyobbításának a szüksége beáll; de ma be kell látnunk, hogy elegendő nagy tért áll rendelkezésre, ha fent eladott kérelmemet az írók figyelmökre méltatják.

Az 1891-iki évvel Könyvkiadó Vállalatunk VII-ik ciklusának második éve záródott le. Ez évben megjelentek:

1. »Egy hegység története« Elisée Reclus-tól, Geöcze Sarolta fordításában 13¹/₄ íven 18 ábrával.

2. »A fizika története« Heller Ágost-tól, I. kötet, 35¹/₄ íven.

3. »Az északi sarktól az egyenlítőig« Brehm Alfréd népszerű előadásai, Geöcze Sarolta és Paszlavszky József fordításában 30 íven rajzokkal és műlapokkal.

Sajtó alá készen vannak:

1. »Az agyagáruk technológiája« Wartha Vinczétől számos rajzzal és műlappal.

2. »Termesztett növényeink eredete« De Candolle-tól, Pavlicsek Sándor fordításában.

Az országos segély költségén megjelentek:

1. »Fizikai egységek« Czögler Alajos-tól.

2. »A magyarországi tücsökfélék természetrajza« Pungur Gyulától.

3. »Petényi Salamon élete« Herman Ottótól.

4. »Az állattani irodalom 1881—1890-ig« Dada y Jenőtől.

E kiadványok tartalmáról nem szölok részletesebben, mert a munkák már régebben megjelentvén, tartalmuk úgy is ismeretes tagtársaink előtt.

Rendes évi kiadványaink közül ez évben megjelent az »Emlékkönyv«, a mely Társulatunk megalakulásának 50-ik évfordulója alkalmából készült. A munka számos rajzzal illusztrálva 52 ívre terjed és három főrészből áll: Az első rész magában foglalja a Társulat történetének vázlatát; ezt követi a tagtársainktól ez alkalomra írt természettudományi cikkek sorozata és végre a harmadik rész a társulat eddigi elnökeinek életrajzi adatait, a jelenlegi tisztikar és tagtársaink névsorát tartalmazza.

Köszönettel tartozunk munkatársainknak, hogy e mű létrejöveteléhez sokan és szép közleményekkel járultak hozzá. Az utókor is hálás lesz irántuk, mert a könyv hí képét adja Társulatunk jelenlegi működésének.

A munka díszes kiállítása a Franklin-társulat nyomdájának az érdeme.

Az országos segélyből a mult évben a gazdaságtan köréből nyílt pályázatra 1000 forint tüzetett ki. Tizenegy ajánlkozás érkezett be, a melyekről az e célra kiküldött bizottság véleményes jelentését májusban terjesztette a választmány elé (I. Term. Közl. 262. füz.). A választmány e jelentés alapján megbízta Cserháti Sándor, gazd. akad. tanárt »A dohánytermesztés kézikönyve« című munka megírásával, s tiszteletdíjúl 600 forintot állapított meg. Ezenkívül az ajánlkozók közül még négyet felszólított, hogy munkájok készen lévő kéziratát nyujtsák be s ha azok a bírálatot kiállották, a Társulat gondoskodni fog kiadásukról s ívenkénti tiszteletdíjat biztosít számukra. Erre lesz fordítandó az 1000 forintból fenmaradt 400 ft is.

Az országos segély pénztári állása megengedi, hogy az idén is adhasunk újabb megbízást. Erről később lesz szerencsém előterjesztést tenni.

A Bugát-féle alapból kitűzött pályakérdésre: »Kivántatik a hazánk területén élő thallophyták valamely — szabadon választandó — családjának monografikus feldolgozása«, egy pályamű érkezett; czíme: »A charafélék monographiája«; jeligeje: »Kutassuk az igazat«.

Társulatunk mult évi munkásságát ezekben volt szerencsém röviden vizsgálni; a következőkben néhány fontosabb statisztikai adatot kívánok még megemlíteni.

A mult évi közgyűlés alkalmával tagjaink száma 7173 volt. A mult közgyűlés óta megválasztottak 908-an, meghaltak 95-en, kiléptek és, mint tagdíjjal több év óta adósok, kitörültek 401-en, s így a tagok létszáma jelenleg 7585, közöttük 188 alapító és örökítő tag és 146 hölg.

A lefolyt évben alaptványokat tettek:

Rázt László.....	200	frt
Farkasdi Sörös Lujza régebben tett 100 frtos alaptványát 200 frtra egészítette ki.....	100	»
Lakits Ferencz.....	100	»
Lengyel Béla régebbi 100 frtos alaptványát 200 frtra egészítette ki.....	100	»
Somssich Andor.....	100	»
Paszlavszy József.....	100	»
Kléh István.....	200	»
Csopey László.....	100	»
Lányi László.....	60	»
Fröhlich Izidor.....	200	»
Lichtenberg Kornél.....	100	»
Preys Kornél.....	60	»
Szuper Lajos.....	60	»

Ujabbán pedig, már az 1892-ik évben, alaptványokat tettek:

Frivaldszky János 40 éves tagságának emlékére.....	200	frt
Jurányi Lajos.....	200	»
Szily Kálmán.....	200	»
Högyes Endre.....	140	»
Hopp Ferencz.....	100	»
Mágócsy-Dietz Sándor.....	100	»
Chernel István.....	60	»
Margó Tivadar pályadíj-alapul.....	500	»

Az 1891-iki évben a halál ismét számos tagtársunkat ragadott ki közülünk. Elhunytak:

Ybl Miklós, a kinek emlékét sok szép épület őrzi a fővárosban. Műépítész letére Társulatunk munkásságában nem vett ugyan részt, de ügyünket melegen pártolta. 1873 óta örökítő tag volt.

Jendrássik Jenő, egyet. tanár, a ki 1860 óta rendes, 1862-től 1879-ig Társulatunknak választmányi tagja volt. Régebben több előadást tartott üléseinken, s a Közlönynek is munkatársa volt.

Hoffmann Károly, kir. főgeológus, 1865-től rendes, 1872-től 1877-ig választmányi tag.

Haynald Lajos, biboros érsek, 1863-ban tiszteleti taggá választott s 1864-ben nagyobb összeggel Társulatunk pártoló tagjai sorába lépett. A természetudományoknak nemcsak pártolója, de a botanikának alapos ismerője és munkása volt.

Császár Károly, tanár, 1865 óta rendes, 1875 óta alapító tag, a ki résztvett

a Társulat munkásságában is. Proctor-nak »Más világok mint a miénk« című munkáját ő fordította Könyvkiadó Vállalatunknak.

Hirschler Ignác, orvos, 1873 óta sok éven át választmányi tag volt. Üléseinken az élettan köréből több előadást tartott.

A felsoroltakon kívül még 89 tagtársunkat veszítettük el s habár a veszteség számbelileg nem nagy, mégis élénken fáj-laljuk.

Társulatunk vagyoni állapotáról a pénztárnoki jelentés ad bővebb felvilágosítást. Itt csak azt jelentem örömmel, hogy alaptőkének december 31-ikén 93,027 frt. A forgótőke bevétele volt 38,828 frt, kiadása 32,680 frt, tehát a pénztári maradvány 6148 frt.

Az 1891-iki évvel bezáródik a három éves ciklus, és megszűnik a tisztikar megbízatása, a melyet 1889-ben az ügyek vezetésére a t. közgyűléstől kapott. A lefolyt három év eseményeit nem szándékom részletesebben felsorolni, mert Társulatunk működése annyira nyilvános, hogy azt mindenki figyelemmel kísérheti; ezenkívül Társulatunk munkásságáról évenként előterjesztetem a kimerítő titkári jelentést, mely minden egyes év történetének hű képét adja. Néhány adatot azonban mégis felemlíték, a melyekből Társulatunk fejlődése legbiztosabban megítélhető. Két dolog van, a mely a társulati élet legkisebb hullámmása iránt is igen érzékeny s mint a hőmérő a legcsekélyebb változást is jelzi; ez: a tagok létszámának változása és a pénzügyi állapotok alakulása.

1889-ben januárius 16-ikán tartott közgyűléskor a tagok létszáma 5332, közöttük 159 alapító volt; ma a tagok létszáma 7585, közöttük 188 alapító. Tagjaink tehát a lefolyt három év alatt 2253-mal, s közöttük alapító és örökítő tagjaink 29-czel szaporodtak.

A Forgó Tőke bevétele akkor 30,391 frt volt, jelenleg 38,828 frt; az alaptőke akkor 68,669 frt volt, jelenleg 93,027 frt; az alaptőke e három év alatt 24,358 frttal gyarapodott.

Megelégszem e számbeli adatok felsorolásával. E számok igazolják, hogy a lefolyt három éves ciklusban Társulatunk sikerrel haladt a maga elé tűzött cél felé; hogy az eszközök, a melyeket célja elérésére megválasztott, használhatóknak bizonyultak; hogy a kijelölt iránytól el nem térve, a jövőben is hasonló sikert remélhet.

Mi tehát — tisztársaim megengedik, hogy az ő nevökben is szóljak — midőn a megtisztelő bizalomért, a mellyel három év előtt kitüntetni méltóztatottak, hálánkat kifejezzük, nyugodtan tesszük le a t. Közgyűlés kezeibe eddig viselt tisztségünket.

Azzal az öntudattal távozunk, hogy megbízatásunkkal járó kötelességünket teljesítettük, a mi nem is volt nehéz, mert tagtársaink mindig a legkészségesebben támogattak bennünket. Fogadják érte hálás köszönetünket.

A lelépő tisztikarnak egy tagja nem adta beleegyezését, hogy újból leendő megválasztathatása végett kandidáltassék és ezzel meghíúsította a reményt, hogy a Társulat őt a jövőben is viselt tisztségében üdvözölhesse.

Leutner Károly, Társulatunk sok évi pénztárnoka, korára való tekintettel kéri állásától való fölmentését. Ő 18 évig vezette Társulatunk pénztárát, a melynek fáradságos kezeléséről az alkothat helyes fogalmat, a ki tudja, hogy a közel 40,000 forintot tevő forgatóke csupa apró tételből áll. Noha e kis tételeknek sokféle czímen való elkönyvelése bonyolult könyvvitelt kíván: Társulatunk számadásai mégis mindig a legnagyobb rendben találtak. Az ő pénztárnokságának idejére esik Társulatunk vagyonának gyarapodása; magától érthető, hogy a gyarapítás egyik főtenyezője a pénztárnok volt.

Úgy hiszem, egyhangúlag méltóztatnak fogadni indítványomat, hogy Leutner Károly-nak Társulatunk iránt tanusított jóindulatáért, buzgóságáért, a mellyel Társulatunk ügyeit olyan hosszú időn át fáradhatatlanul szolgálta, a közgyűlés jegyzőkönyvében fejezze ki elismerését és háláját.

Tisztelt Közgyűlés! A második félszázados működés küszöbén állunk és midőn e küszöböt a Társulat átlépi, azt kívánom, hogy az egyetértés, a mely eddig a Társulatban megvolt, maradjon meg a jövőben is. Az ifjabb nemzedék pedig szeresse a tudományt önmagáért; jelszavául írja zászlajára az önzetlen munkát és az igazsáért való küzdelmet. Ezzel biztosíthatják Társulatunk jövőjét, a mely az ő kezökben van.

III.

PÉNZTÁRI JELENTÉS.

— Lengyel Istvántól. —

Mélyen tisztelt Közgyűlés!

Ha már áttekintettük Társulatunk félszázados szellemi életének egét: e mai közgyűlésen egy évnék, egy trienniumnak, egy letűnt félszázadnak határkövénel álljunk meg még egy percze és szenteljünk egy búcsú pillantást a földnek: az anyagiaknak is!

Igaz, hogy a Társulat évi beszámolója, a részletes pénztári számadás, kinyomtatva a tisztelt Közgyűlés előtt van, s ez hű képet is adja a mult esztendő gazdasági mozgalmainak: mégis legyen szabad e kép egyes főbb vonásaira fordítanom a t. Közgyűlés becses figyelmét.

Társulatunk *alaptőkéje* a lefolyt évben 5896 forinttal szaporodott s december 31-ikén 93,027 forintot tett. Ha ehhez hozzávesszük a jubileum emlékezetére tett, lelkes tagtársaink 1500 forintnyi legújabb alapítványát, ezzel az alaptőke ma 94,527 forintból áll.

A *forgatóke* tavali bevétele összesen 38,828 forint, pénztári tiszta maradéka pedig 6148 forint volt. E tőkének számláját az előiránnyal kapcsolatban külön is bemutatjuk a t. Közgyűlésnek. Kiténik belőle, hogy a bevételek tételei egytől egyig túl-emelkedtek az előiránnyon, sőt az új tagok okleveleiből befolyt összeg 680 frttal, a tagdíjak összege több mint 1000 frttal, az eladott kiadványok bevétele 500 frttal, maga az egész tőke bevétele pedig 3270 forinttal haladta túl az előiránnyat. Ellenben a kiadások tételei, az oklevelek rovatan kívül, mind alul maradtak az előiránnyon, úgy hogy a remélt 336 forint helyett 6148 forint lett a pénztári maradék, vagyis 5811 forinttal több, mint a mennyi elő volt irányozva.

Az oklevelekből és tagdíjakból befolyt jelentékenyebb összeget megint csak a mi jó tagtársaink buzgólkodásának köszönhetjük, a mely nélkül a letűnt évben nem lépett volna be Társulatunk kötelékébe 908 új tag. A teljes igazság kedvéért meg kell jegyezmem, hogy irodai segítő társammal, az irodatiszttal kijegyezgettük azok nevét, a kik a Közlöny bővítése óta még új tagot nem ajánlottak és így a Közlöny 12 ívnyi bővítésének terhéhez semmivel sem járultak. E tagtársainknak azután ismét elküldöttük azt az emlékezetes körlevelet, a mely a Közlöny bővítését a tagok számának emelkedéséhez köti; és a fáradság meghozta gyümölcsét. El tudnám sorolni azok neveit is, a kik a triennium mozgalmak két első évében legtöbb tagot ajánlottak, s így a Közlöny 12 ívnyi többletét a legjobban megérdemlik.

Az *országos kutatások* számlája részére a törvényhozás ez évben is megadta a 4000 frtot, s a kiadások levonásával e számla évi maradéka 2636 frt. A magánsegély rovatában Semsey Andor úr harmadízben adományozott évi 2000 frtot a »Madarak« czimű munkára; a Földművelési M. Kir. Miniszterium pedig 600 forinttal járult a magyar dendrológia megírásához, a mely Társulatunk megbízásából folyamatban van.

A *Könyvkiadó Vállalat* IV., V. és VI. lejárt ciklusának együttes bevétele 853 frt 35 krt tett, a mely a folyó költségek levonása után 612 frt 20 krral gyarapította az alaptőkét. A VII. ciklus teljes folyásában van; pénzkészlete most ugyan-csak 2809 frt, de az évi díjak javarésze

most fog még beérkezni, a midőn az újabb könyvilletmények szétküldetnek. E könyvilletmények nagy része költséges ugyan, de biztat a számvetés, hogy e ciklus nem fogja ismerni a deficitet.

A *tiszta vagyon*, t. i. az alaptőke állományának és a forgó tőke maradékának összege 99,176 frtot tett; a számadások lezárása óta 1500 frt alapítvány jelentett be, s így ma örömmel jelenthetem, hogy a Társulat tiszta vagyona 100,676 forintra rúg.

Társulatunk kezelése alatt tehát mostan a következő összegek vannak:

Tiszta vagyon	100676.44
Könyvkiadó Vállalat pénze	2809.18
Országos kutatások számlája	3533.82
Összesen	107019.44

Ehhez járul még a Trefort-emlék pénze, 4036 frt 35 kr., a mely szintén Társulatunk gondjaira van bízva. Ezzel együtt a pénztár kezelése alatt ezúttal 111,055 frt 79 kr. van.

Mindezekből látszik, hogy a mult év gazdasági ügyei örvendetes eredményeket mutatnak, s a jövődre nézve biztatók.

Az egész trienniumnak gazdasági ügyei pedig oly hatalmas lendületet vettek, a minővel egyetlen megelőző triennium sem dicsekedhetik. A forgó tőke bevétele közel 99 ezer forint, s így egy évre átlag 33 ezer forint esik, az alaptőke meg 25 ezer forinttal gyarapodott. E hatalmas emelkedést a megelőző évek 20—22 ezer forintnyi bevételeivel szemben tudvalevőleg a Közlöny bővítésének gondolata és tagtársaink páratlan buzgalma hozta létre.

Mélyen tisztelt Közgyűlés! Társulatunk vagyoni állapotának is megvan a maga tanulságos története. E fejlődéstörténetet nagy vonásokban az Emlékkönyv lapjain össze is állítottam. Most, egy új félszázad küszöbén igen érdekes egy pillantást vetnünk a küzdelmes multra. Igen! küzdelmes multra, mert Társulatunk életének első negyedszázada vagyoni tekintetben sem volt egyéb, mint küzdelem a létért, de, tegyük hozzá, telve lelkesedéssel, telve reményekkel. Az első 25 év összes bevétele nem vala több 40 ezer forintnál, s volt esztendő, a mikor a pénztár 336 forint bevételt számolhatott be a közgyűlésnek.

Ha Társulatunk legelső pénztárnokainak, boldogult *Mokossinyi Mihály*-nak és *Jurenák József*-nek szelleme most megjelenne közöttünk, meglepetve látná számadásainkon, hogy a Társulatnak most egyetlen év alatt több a bevétele, mint az első huszonöt év alatt összesen. Bizonyára elmondanák ők nekünk a fáradságos törekvéseket, a melyekkel a Társulat vagyoni állapotát emelni akarták; elbeszelnék, miként állítottak fel főkpénztárakat a tagdíjak bekérésére, miként adták ki pupillaris biztosítás mellett a megtakarított

pár ezer forint alaptőkét jóhitelű budai polgároknak 6%-ra a takarékpénztár 5%-a ellenében, boldogult *Takáts János* egykori titkár elmondaná, miként foglalta le a rendőrség a Társulat legbecesebb vagyonát, a pecsétjét, csak azért, mert a czímer eszthetikai szempontból a korona nélkül volt rajta metszve, s ez félremagarázásokra adhatott volna okot; elbeszelnék, miként árverezték el Társulatunk főszerelését és butorait 1856-ban 137 frt 20 krért, levonván belőle a kikiáltónak járó 2 forintnyi díjat. Boldogult *Dapsy László* néhai tagtársunk leírná nekünk a Lipótczai sötét szűk helyiséget, a melyet könyvtárnak neveztek.

Oly szomorú gazdasági állapotok voltak ezek, hogy az első negyedszázad letelte után az 1868-ik év 3600 forint adósságot örökölt elődétől.

De eljött a felvirágzás kora is!

Társulatunk újra ébredésének és felvirágzásának kora az 1869-ik évvel kezdődik. Az első években küzdeni kellett az anyagiak, mint a szellemiek terén a töretlen út akadályaiival, s bizony a 70-es évek elején míg az első titkár a levelezéseket végezte, a lakásváltozásokat javíttatta, az adóssokat pirongatta, a németesen írott czikkeket a Közlöny első kötetei számára fésűlgette, simíttatta: addig a másodtitkár meg a titkárségéd csirizes kézzel szalagozták a Közlöny füzeteit, pakolták a könyveket, csak hogy az expedició rendbe menjen; sőt egy szedőstriké alkalmával odaálltak a szedőszekrényhez is, — az igaz, hogy nem nagy sikerrel.

Azóta a dolgok megváltoztak; az új élet új forrásokat teremtett, megsokszorozódtak a munkák, a munkafelosztás elvének érvényesülnie kellett, s az erőket meg kellett szaporítani.

A Társulat vagyoni állapotának fejlődése mind kedvezőbbé vált, s mindjárt az új korszak kezdetén visszatértették a nyomasztó években elköltött alapítványokat, kifizették a multról maradt adósságokat, s az utolsó husz esztendő magából a forgó tőkéből közel 50 ezer forint tőkét takarított meg, úgy hogy mostani állományának 50 százalékával növelte az alaptőkét.

Társulatunk vagyonának kezelői a lefolyt félszázad alatt a következők voltak: *Mokossinyi Mihály*... 1841—43
Jurenák József... 1844—47
Jármay Gusztáv... 1848—69
Egresy Rezső... 1870—72
és 1873 óta az épen bucsuzó tisztársunk, *Leutner Károly* úr. Én csak azt kívánom, adjon a sors Társulatunknak mindig oly hű és becsületes pénztárnokot, mint a milyen *Leutner Károly* volt.

Mélyen tisztelt Közgyűlés! Az Emlék-

könyvben lerajzoltam a forgó tőke képét, meg a tagok számának emelkedését. Amaz hegyes-völgyes vidékhez hasonlít; a kezdetben lapos tájék lassanként halmossá, majd dombossá válik, azután a csúcsok mindinkább emelkednek, s az utolsó ormok már felnyulakodnak a magasba. A tagok számának a rajza meg parabolát mutat, a melynek paramétere örvedetesen nagy. Ennek a két rajznak egybevetéséből kitűnik, hogy azok az erők és tényezők, melyek e hegységet és e parabolát megalkották, Társulatunk tudományos életével szoros kapcsolatban voltak mindig, s a bevételek hegységének minden kimagasló csúcsa Társulatunknak egy-egy újabb tudományos vagy ismeret-terjesztő vállalkozásának az eredménye.

Lelkemből kívánom, hogy a bevételek alkotta hegységben sülyedések, mélyedések a második félszázadban soha ne legyenek, a tagok parabolájának rendezője állandó növekedést mutasson.

És most had induljon Társulatunk élethajója a század második felének útjára! Ha vihar támadná meg útközben, ott lesznek gondos kormányosai az evező rudjánál, ott lesz a hajónak ezrekből álló hű népe és megmenti a netán fenyegető veszedelemtől!

Az elnök ez örvedetes pénztári jelentés kapcsán előterjeszti, hogy a választmány a lelépett pénztárnoknak az állami nyugdíj-szabályzat szemmeltartásával élethossziglan évi 600 forintnyi nyugdíjat szavazott meg, s kéri a közgyűlést, hogy e jelentést tudomásul venni szíveskedjék.

A közgyűlés a jelentést egyhangúlag tudomásul veszi.

A PÉNZTÁR ÁLLÁSA 1891 VÉGÉN.

I. ALAPÍTVÁNYOK SZÁMLÁJA.

Bevétel:

<i>Készpénz:</i>	frt kr.
Maradék 1890-ről	5721·85
Pártoló és örökítő tagdíjakból	1280—
Értékpapírok beváltásából	6200—
A forgó tőke alapítványa	3650—
Könyvkiadó Vállalat alapítványa	612·20
Kötvények kiváltásából	125—
	<u>17589·05</u>

Értékpapír:

Maradék 1890-ről	79400—
Vásárolt és conv. értékpapírok	14500—
	<u>93900—</u>

Kötelezvények:

Maradék 1890-ről	2010—
Pártoló és örökítő tagdíjak 1891-ben	200—
	<u>2210—</u>

Kiadás:

<i>Készpénz:</i>	frt kr.
Papírok vásárlására	14346·12
<i>Maradék 1892-re:</i>	
a) A Társulatnál	3190·73
b) Földhitelintézetnél	52·20
	<u>17589·05</u>

Értékpapír:

Kisorsolt és conv. értékpapírok	6200—
<i>Maradék 1892-re</i>	87700—
	<u>93900—</u>

Kötelezvény:

Kiváltatott	125—
<i>Maradék 1892-re</i>	2085—
	<u>2210—</u>

Tényleges alaptőke 1891 végén:

Készpénz	3190·73
Értékpapír	87700—
Kötvény	2085—
Követelés a Földhitelintézetnél	52·20

*93027·93

II. FORGÓ TŐKE SZÁMLÁJA.

Bevétel:

Maradék 1890-ről	5658·37
Oklevelek díja	1580—
Tagok évdíjai	20569·50
Évdíj-hátrálékok	578—
Előre fizetett tagdíjak	563·40
Eladott kiadványok	5056·39
Vegyések	75·96
Kamatok, szelvények	4747·04
Összesen	<u>38828·66</u>

Kiadás:

A »Természettud. Közlöny«-re	11180·86
Népszerű előadásokra	3365·58
Könyvtárra	1961·79
Oklevelek kiállítására	390—
Kisebb nyomtatványokra	441·17
Irodai költségekre	208·59
Lakásbérre	1681·76
Bútorokra és eszközökre	37·30
Fűtésre és világításra	280·04
Póstai költségekre	289·08
Vegyés kiadásokra	286·72
Tiszti díjazásra	5959·62
Szolgák fizetésére	1200—
Rendkívüli kiadások	1747·64
Átírás az alaptőkéhez	3650—
<i>Maradék 1892-re</i>	6148·51
	<u>38828·66</u>

III. ORSZÁGOS ÉRDEKŰ KUTATÁSOK.

Bevétel:

<i>Állami segélyből:</i>	
Maradék 1890-ről	3574·81
Segély 1891-ben	4000—
	<u>7574·81</u>

* Ehhez járulnak az 1892-ben tett alapítványok 1500 frrtal.

	frt kr.
<i>Magánsegélyből</i> , 1890-ről maradék	850°43
Semsey Andor úrtól »A madarak«-ra	2000°—
Földművelési Miniszteriumtól a Magyar Dendrológiára	600°—
	<u>3450°43</u>

K i a d á s :

<i>Allami segélyből:</i>	
Írói díjak, kutatások	2158°—
Rajzok, műlapok	474°35
Nyomtatás, sajtó alá rendezés	2006°07
Berichte segélydíja	300°—
<i>Maradék 1892-re</i>	2636°39
	<u>7574°81</u>

Magánsegélyből:

Kutatásokra, írói díjakra	2550°—
<i>Maradék 1892-re</i>	900°43
	<u>3450°43</u>

IV. KÖNYVKIADÓ VÁLLALAT.

B e v é t e l :

IV-ik ciklusban (1881—83)	207°—
V-ik ciklusban (1884—86)	305°90
VI-ik ciklusban (1887—89)	340°45
	<u>853°35</u>

VII. ciklus (1890—92):

Maradék 1890-ről	1968°29
Évi díjakból	5621°60
Kötésdíjakból	1104°—
Magy. Tud. Akadémia segélye	2000°—
	<u>10693°89</u>

K i a d á s :

<i>A IV—VI. ciklusban (1881—89):</i>	
Tiszti díjazásokra	127°95
Könyvek bekötésére és vételére	113°20
Alapítványul iratott	612°20
	<u>853°35</u>

VII. ciklus (1890—1892):

Írói díjak	1235°—
Rajzok, metszetek, műlapok	287°59
Kis nyomtatvány, posta, vegyes	292°32
Művek nyomtatása	3113°80
Kötésdíjak	1502°80
Kezelési tisztidíj	843°20
Szolgafizetés	610°—
<i>Maradék 1892-re</i>	2809°18
	<u>10693°89</u>

V. PÉNZTÁRI EGYBEVETÉS.

B e v é t e l :

Takarékpénztári betétel 1890-ről	13800°—
Kézpénzmaradék 1890-ről:	
a) A társulatnál	3820°41
b) A Földhitelintézetnél	153°34
<i>Alapítke</i> kézp. bevétele 1891-ben	11867°20
<i>Forgó tőke</i> kézp. bevétele 1891-ben	33170°29
<i>Orsz. kutatások</i> 1891. évi bevétele	6600°—
<i>Könyvk. Vállalat</i> 1891. évi bevétele	9578°05
	<u>78989°29</u>

K i a d á s :

	frt kr.
<i>Alapítke</i> kézpénzéből	14346°12
<i>Forgó tőke</i> 1891. évi kiadása	32680°15
<i>Országos kutatások</i> kiadása	7488°42
<i>Könyvk. Vállalat</i> kiadása	8737°16
<i>Takarékpénztárban</i> van kézpénz	14300°—
<i>Követelés a Földhitelintézetnél</i>	52°20
<i>Maradék</i> 1892-re kézpénzben	1385°24
	<u>78989°29</u>

VI. TISZTA-VAGYON :

<i>Alapítke</i> kézpénz, értékp. kötv.	93027°93
<i>Forgó tőke</i> maradéka	6148°51
	<u>*99176°44</u>

(Az itt kimutatott tiszta-vagyon összegén, 99176 frt 44 kron felül, rendelkezik a *Könyvk. Vállalat* 2809 frt 18 kr., az »országos érdekű kutatások és közlemények számlája« pedig 3536 frt 82 kr. készlettel.)
Budapest, 1891 december 31-ikén.

LENGYEL ISTVÁN, LEUTNER KÁROLY,
irodaigazgató, pénztárnok.

A választmány részéről kiküldött szám- és pénztárvizsgáló bizottság:

DR. FRÖHLICH IZIDOR, s. k.
DR. STAUB MÓRICZ, s. k.

A közgyűlés részéről kiküldött szám- és pénztárvizsgáló bizottság:

DEMETZKY GYULA, s. k.
GHYCZY GÉZA, s. k.
SOMOGYI RUDOLF, s. k.

IV.

KÖNYVTÁRNOKI JELENTÉS.

— Heller Ágosttól. —

Tisztelt Közgyűlés!

Midőn Társulatunk ötven évvel ezelőtt alakult, azok a férfiak, a kik ügyeinek vezetésére vállalkoztak, azonnal könyvtár felállítására is gondoltak, hogy a tagok tudományos működésök szükséges segédeszközeit is megtalálják. A század közepén hazánkban a tudományos élet a politikai viszonyok akkori állapotánál fogva minden téren pangásban van, legnagyobb mértékben pedig a természettudományok terén. E tudományos viszonyok hű tükrre a főváros csekélyszámú könyvtárának akkori állapota, a melyekben újabb keletű könyvet egyáltalában ritkán, természettudományit pedig épen séggel nem lehetett találni. A ki tanulmányait ebben az időszakban végezte, az tudja legjobban méltányolni, mennyivel könnyebb ma az ismeretszerzés a fiatalabb nemzedéknek, mint volt abban a korszakban, mi-

* Jegyzet. E számadások lezárása óta 1892-ben még 1500 frt alapítvány jelentett be, a mellyel együtt a tiszta vagyon összege 1892 januárius 15-ikén 100,676 frt 44 krt tesz ki.

dön még a legfontosabb tudományos folyóiratok is hiányoztak és a megjelenő nevezetesebb műveket csak hírből ismertük.

Apródonként, ajándék és garasos vételekből keletkezett és gyarapodott könyvtárunk. Társulatunk első elnöke, Bugát Pál, és néhány buzgó tagja Tognio Lajos, Kovács Sebestyén Endre, Petényi Salamon, Flór Ferencz, Nagy Károly és mások, a kik könyveket adományoztak, vetették meg könyvtárunk alapját. A Társulat fennállásának első kilencz éve alatt a jegyzőkönyvekben alig van szó a könyvtárról. 1841-től 1844-ig összesen 234 forint 38 krajczárt fordítottak a könyvtárra; 1844-től 1846-ig egyáltalában nem vettek könyvet; az 1846-tól 1847-ig tartó időszakban 710 forint 71 krajczárt tett a könyvtár számlájára. Azután következett 1856-ig a legszomorúbb időszak, mikor a Társulat az enyészet szélén állott. Ez idő alatt könyvekre nem telett. 1856-tól 1866-ig 869 forint 30 krajczárt fordítottak könyvekre és folyóiratokra.

Ámbár a könyvtár az ötvenes években igen jelentéktelen volt, hogy az a kevés is el ne kallódjék, a mire a sokszoros hirczkodás közben bő alkalom nyílt, 1850-ben a könyvek rendezését és jegyzékének ki nyomtatását határozták el; e határozat azonban csak sokkal későbbben teljesült.

A Társulat első könyvtárnoka Pauer Leopold műgyetemi tanár volt, a ki egyeszmind a gyűjteményeket is gondozta. Midőn 14 évig tartó önfeláldozó, buzgó hivatalviselés után 1855-ben leköszönt, gyorsan váltakozva e hivatalban Neumann Samu, Benedek József, Hunfalvy János, Chyzer Kornél és Kátay Gábor követték egymást. Kátay a könyvtárban nagyobb rendet állított hozott létre, hogy a szerte hulló számos füzetet könnyen kezelhető kötetekké egyesítette, a műveket szak-csoportokra osztotta és első ízben teljes készített könyvjegyzéket. Utódja Balogh Kálmán volt, a ki azonban alig két évig viselte e tisztséget, 1861 áprilistól 1863 januárius 21-ikéig, a midőn első titkárrá választottat. Ugyane napon utódjává felkiáltással Somogyi Rudolfot választották.

Több ízben merült fel az az indítvány, hogy a könyvtárról könnyen áttekinthető jegyzék készíttessék, de csak 1866-ban valósult meg e terv, midőn a »Természettudományi Társulat Közölnyék«-nek V. kötetéhez mellékletképen az első könyvtárjegyzék jelent meg, a melyet Somogyi Rudolf szerkesztett. Ezt a jegyzéket pótlék alakjában még két füzet követte: az egyik mint a »Természettudományi Közölnyék« 20-ik füzetének melléklete jelent meg, a másik 1873-ban, magába foglalván Dr. Bene Rudolf 1029 műből álló nagy könyvadományát.

Könyvtárunk állapotában akkor állott be a szerencsés fordulat, midőn a Társulat a Magyar Mérnök-egyesülettel szövetkezvén, a Diana-fürdő házában lakást bérelt s ott kényelmes olvasótermet rendezett be, a hol az olvasó számos tudományos szaklapot és tudományterjesztő folyóiratot talált. Az a hatalmas lendület, a melyet 1868-ban Társulatunk vett, nagyon is érezhetővé vált a könyvtár állapotában is. A gyorsan fel szaporodó tagok számával növekedő pénzerő lehetővé tette, hogy a könyvtár kiegészítésére nagyobb összegek fordíttassanak. Az első 25 év alatt mindössze 1814 forintot adtak könyvekre, a most bezáródó második negyed évszázadban pedig kerek számban 50,000 forintot fordított a Társulat ugyane célra.

Minden könyvtár keletkezésének és fejlődésének története összetételéből olvasható ki. Könyvtárunkban a Társulat szerzeményét alkotó könyveken és folyóiratokon kívül, a melyek a természettudományi és a rokon szakok irodalmának az utolsó évtizedekben való állását tükröztetik vissza, számos buzgó tagtárstól ajándékozott becses mű is foglaltatik. Végül tekintélyes osztályt alkotnak a társulatunkkal cseviszonyban álló tudományos testületek és intézetek kiadványai.

Mert a Kir. Magy. Természettudományi Társulat ma az egész tudományos világban jól ismert és általános tiszteletben álló egyesület, melyet a legtekintélyesebb tudományos társulatok fölkeresnek, hogy vele kiadványaikat kicseréljék. Jelenleg 184 bel- és külföldi tudományos intézettel, akadémiával és egyesülettel folytatjuk a kiadványcserét, a melynek révén évenként néhány száz kötetre menő, többnyire igen becses kiadvány birtokába jutunk.

A hetvenes évek elején könyvtárunk csak néhány osztályból állott. Volt róla három füzetből álló katalógus, a mely azonban a könyvtár gyors növekedésével csakhamar hasznavehetetlenné vált. A könyvtár használatát még a mozgó, azaz cédulakatalógus hiánya is nehezítette. Ez érezhető hiányon segítő, a Társulat választmánya a könyvtár teljes rendezését határozta el, a mely munka, minthogy Somogyi Rudolf, tisztelt elődöm, hivataláról ép ez időben mondott le, reám, mint az 1875-ik évi közgyűlésen könyvtárnokká választott utódjára háramlott.

A rendezés munkája az 1876-ik év folyamán fejeződött be és 1877-ben jelenhetett meg az ujonnan rendezett és felállított könyvtár címjegyzéke, a melyben 4528 könyvczím fordul elő.

Minden könyvtár használhatóságának fontos kelléke a jól választott szakcsoportokra való beosztás. Könyvtárunkban 17 csoport van, a melyből 7 a tisztán természettudományi szakokra, 2 a filozófiai, 1 a geográfiai, 1 a gazdasági, 1 az orvosi tuda-

mányszakra esik. Azonkívül van az encziklopédiák, a folyóiratok, a tudományos társulatok kiadványai, a Hungaricák és a Vegyesek számára egy-egy osztály.

Midőn 1885-ben az újabb művek száma ismét tetemesen felszaporodott, a könyvtárjegyzék második füzetét adtuk ki, a melyben 2552 könyvczím foglaltatik. A könyvtár jelenlegi állapota a következő számokból tűnik ki: A törzskönyvbe bejegyzett művek száma 8670, s ekként az utolsó jelentésben kimutatott 8360 művel szemben a könyvtár 310 művel szaporodott.

A jelenlegi könyvvállományból esik a tiszta természettudományokra 3204 mű, az alkalmazott természettudományokra 1002, a legnagyobbrészt Dr. Bene Rudolf ajánlékából származó, régibb keletű orvosi művek száma 1582, a folyóiratok és tudományos társulatok kiadványai 590 számot tesznek, a szótárok és encziklopédiák 194 számból állanak, hozzájárulnak még a filozófiai és anthropológiai tudományok 1132 művel, a Vegyesek és a Hungarica csoportjai együtt 966 művel.

A lefolyt esztendőben az olvasóteremben 99 folyóirat volt használatra kitéve. Nagyon is érzem, hogy még számos folyóirat hiányzik, a melynek járátása elég fontos volna és iparkodtam is, valahányszor ily hiányra figyelmeztettek, hogy pótoljam, de fájdalom, a könyvtárra kiszabott évi összeg e törekvéseimnek némelykor háttart szab. Az idén könyvtárunkra 1961 forint fordítottunk.

A könyvtár használatát a következő számok tüntetik fel: A lefolyt évben közel 200 tag körülbelül 2000 művet kölcsönzött ki házi használatra, a könyvtár helyiségében pedig 682 művet használtak.

Végül még fölemlítem, hogy az idén elkészült egy régóta tervezett könyvjegyzék, a mely a műveket a csoportokban való elhelyezésök szerint tünteti fel.

Az elnök a tiszti jelentések befejezése után előadja, hogy a választmány a múlt évi számadásokat, a pénztárt és a könyvtárt kiküldött bizottságokkal megvizsgálta, s hogy a számadásokat meg a pénztárt azonkívül az a bizottság is megvizsgálta, melyet a múlt évi közgyűlés küldött volt ki e czélra.

A titkár felolvassa e bizottságok jelentéseit:

I. Fröhlich Izidor és Dr. Staub Móricz urak, mint a választmány részéről a számadások és a pénztár megvizsgálására kiküldöttek, a számadások hitelesítő lapjára a következő záradékat írták: »Jelen számadás tételeit úgy egymással, valamint a könyvekkel, a pénztárral és a Társulat értékpapírjairól a Magyar Földhitelintézet által 1891. évi december 31-ikén kiállított letéteményi elismervénnyel összehasonlítottuk

és azokat minden tekintetben rendben találtuk. Kelt Budapesten, 1892. januárius 18-ikén.«

2. Ghyeczy Géza, Demetzky Gyula és Somogyi Rudolf urak, mint a számadások és pénztár megvizsgálására a múlt évi közgyűlésből kiküldöttek, a pénztári számadások hitelesítő lapjára a következő nyilatkozatot írták: »Alulírottak, mint a közgyűlés által a számadások és pénztár megvizsgálásával megbízottak, úgy a számadásokat, könyveket, mint a pénztári készletet és az értékpapírokat megvizsgáltuk, a számadást rendben, a pénztári készletet és értékpapírokat a számadásilag kimutatott mennyiségben hiány nélkül találtuk. — Budapesten, 1891. januárius 19-ikén.«

3. Wartha Vincze, Illosvay Lajos és Mágócsy-Dietz Sándor urak, mint a választmány részéről a könyvtár megvizsgálására kiküldött bizottság tagjai, a következő jelentést tették: »Alulírottak a Társulat könyvtárának megvizsgálására kiküldetvén, tisztelettel jelentjük, hogy e megbízatásunkban a mai napon eljártunk. Örömmel értesítjük a tts. Választmányt, hogy a könyvtári lajstromok pontosan vezetettek, a kikölcsönzött könyvek nyilvántartása és a folyóiratok jegyzéke a könyvtári szabályzatnak megfelelő. Ez évben elkészült az írott új katalógus is, a mely a könyvtár mostani csoportjai és berendezése szerint van összeállítva. Könyvtári vizsgálatunk eredményeül szerencsénk van jelenteni, hogy a könyvtárban mindent rendben találtunk. Budapest, 1891. januárius 11-ikén.

Az elnök a tiszti jelentésekkel kapcsolatban kérdi a közgyűlésen jelenlevőket, van-e valakinek észrevétele a felolvasott jelentésekre, avagy tudomásul veszi-e a közgyűlés a tiszti jelentéseket.

A Közgyűlés a tiszti jelentéseket egyhangúlag tudomásul veszi.

Napirenden vannak a Választmány jelentései:

Lengyel Béla első titkár előterjeszti, hogy a múlt évi közgyűlésen Illosvay Lajos tagtárs indítványt tett szakértekezletet alakítása ügyében. A közgyűlés az indítványt jelentéstétel végett a választmányhoz tette át. A választmány bizottságot küldött ki a szakértekezlet működése keretének megállapítására, a mely bizottság a szakértekezlet alakulását kívánatosnak tartja és elvül mondotta ki, hogy az egyes szakértekezlet elnököt és jegyzőt válasszanak, egyebekben pedig szabadon cselekedjenek. Jelenti a választmány nevében, hogy ez alapon megalakult:

1891 november 11-ikén a *botanikai szakértekezlet*. Elnöke Jurányi Lajos, alelnöke Klein Gyula és jegyzője Mágócsy-Dietz Sándor.

1891 november 26-ikán a *zoológiai*

szakértekeslet. Elnöke Frivaldszky János, alelnöke Entz Géza és jegyzője Lendl Adolf.

1891 november 27-ikén a *fiológiai szakértekeslet.* Elnöke Klug Nándor és jegyzője Jendrassik Ernő.

1892 januárius 5-ikén a *chemiai-ásványtani szakértekeslet.* Elnökei Than Károly és Szabó József, alelnökei Wartha Vincze és Schmidt Sándor és jegyzője Ilosvay Lajos.

A közgyűlés a választmányának a szakértekesletekre vonatkozó jelentését örvendetes tudomásul veszi.

—
A napirend értelmében a pályakérdések következnek.

Az első titkár jelenti, hogy az 1890. évi januárius 15-iki közgyűlés a következő pályakérdést tűzte ki:

»Kivántatik a hazánk területén élő Thalophyták valamely — szabadon választandó — családjának monografikus földolgozása.«

E pályázatra a kitűzött határidőre egyetlen egy »Kutassuk az igazat« jeligével ellátott »Characeák« című pályamű érkezett be, mely bírálatra kiadtván, arról a bírálók a választmány elé a következő jelentést terjesztették:

Tisztelt Választmány!

A véleményadásra kiadott pályamunkáról van szerencsénk jelentésünket a következőkben előterjeszteni:

A jelzett munka 180 oldalra terjedő szövegből és 12 táblán 200 rajzot tartalmazó atlaszból áll, s terjedelmével, valamint külső kiállításával az alapos munka hatását teszi. A szöveg az első 70 oldalon a Characeák alakulását és fejlődésánát igen behatóan tárgyalja és pedig nemcsak az idevágó irodalom teljes felhasználásával, hanem — mint az a számos eredeti rajzból is kitűnik — egyszersmind önálló vizsgálatokból merített tapasztalatok alapján is. Utána következnek (70—95. l.) a Chara-félék általános rendszertana, s végre (95—163. l.) a Magyarországon eddig észlelt Charák rendszeres leírása. Ez utóbbi rész, mely minket leginkább érdekel, terjedelmére nézve nem áll ugyan arányban a megelőző általános részekkel, s azonkívül a tárgyalt fajok felét csak mások, nem mindig teljesen megbízható adatai alapján említi fel mint Magyarországon előfordulókat, mindamellét gondosan van összeállítva, s számos becses adatot is tartalmaz, melyek a további kutatásnak alapjául szolgálhatnak. Az egész munka különben a modern növénytan színvonalán áll, s — a szárnak és levélnek a Thallaphytáknál való mikénti alkalmazását leszámítva — egészen kifogástalan. Nem csekély mértékben emeli értékét a számos, igen szép rajz is. Mindezek alapján tehát a szóban levő, »Kutassuk az igazat« jeligéjű

munkát a kitűzött 300 frtnyi pályadíjjal való jutalmazásra melegen ajánljuk.

Budapest, 1892 januárius 6-ikán.

KLEIN GYULA.

MÁGÓCSY-DIETZ SÁNDOR.

Ezek után jelenti a titkár, hogy a választmány a bírálók e jelentését magáévá tette és a pályadíj kiadását a maga részéről is ajánlja.

A közgyűlés ezek alapján elhatározza, hogy a »Kutassuk az igazat« jeligéjű munka szerzőjének a kitűzött pályadíj kiadáséért.

E határozat értelmében az elnök felbontja a Társulat pecsétjével is zárt jeligés levelet, a melyből Dr. Filarszky Nándor egyetemi tanársegéd neve tűnik elő.

A nyertes szerző nevének kihirdetését éljenzéssel üdvözli a közgyűlés.

A titkár jelenti, hogy a Bugát-alapból a sorrendben az ásványtan következőjén, a választmány ajánlja, hogy 300 (háromszáz) forint pályadíj tűzessék ki a következő kérdés megoldására:

»Vizsgálgassanak meg a magyarországi hidraulikus márgák mineralógiai, kémiai és geológiai tekintetben«. Jutalma 300 (háromszáz) forint. A beküldés határideje 1893 október 31-ike.

A közgyűlés a választmány ajánlatát elfogadja és a pályakérdés kihirdetését elrendeli.

A titkár jelenti, hogy a Bugát-alapból állattani pályakérdés van függőben, a melynek határideje 1892 október 31-ike. — Tudomásul van.

A titkár előterjeszti, hogy a folyó évben az országos érdekű kutatások köréből az országos érdekű kémiai vagy kohászati munkákra kerül a sor; kéri a közgyűlést, hogy e célra pályadíj 1000 (egyezer) forintot tűzzön ki.

A közgyűlés elhatározza e pályázatnak a szokott módon való kihirdetését. (L. a borítékon.)

Továbbá jelenti az első titkár, hogy Margó Tivadar jubilaris alapítványának kamatai (100 frt) olyan állattani dolgot külön jutalmazására fordítatik, a melynek tárgya összehasonlító morfológiai, önálló kutatásra alapszik, tudományos értékű és a lefolyó négy év alatt (1892—95) a Társulat folyóirataiban megjelenő hasonló munkák között a legjobbnak bizonyul.

A közgyűlés örvendetes tudomásul veszi.

—
Lengyel Béla első titkár az alapszabályok 11. §-ának d) pontja értelmében a választmány részéről pártoló tagokul való megválasztásra ajánlja a közgyűlésnek:
Frivaldszky Jánost Budapesten.. 200 frttal,
Fröhlich Izidor tanárt Budapesten 200 »
Jurányi Lajos tanárt Budapesten 200 »
Högyes Endre tanárt, ki régi
60 frtjához... .. 140 »
Kléh István tkp. igazg. Budapesten 200 »

Lengyel Bélát, kirégebbi 100 frt-hoz 100 frttal,
Rácz László tanárt Budapest ... 200 »
F. Sörös Luiza tanítónőt Buda-
pesten, ki régi 100 frtjához ... 100 frttal
járult az alapítke gyarapításához.

A közgyűlés az ajánlottakat egyhangú-
lag megválasztotta pártoló tagokul.

A titkár jelenti, hogy örökítő tagokul
beléptek:

Hopp Ferencz	100 frttal
Chernel István	60 »
Mágócsy-Dietz Sándor	100 »
Lakits Ferencz	100 »
Somssich Andor	100 »
Paszlavszky József	100 »
Csopey László	100 »
Lányi László	60 »
Lichtenberg Kornél	100 »
Preysz Kornél	60 »
Szuper Lajos	60 »

Tudomásul van.

A titkár jelenti, hogy a pártoló tagok
közül Margó Tivadar még 500 frttal és
Szily Kálmán 200 frttal növelte eddigi
200—200 frtos alapítványát.

Lengyel Béla elsőtitkár bejelenti
a lefolyt évben választott tagokat, elmondván,
hogy rendes tagokul 908-an választottak meg
és hogy a tagok létszáma 7585.

A közgyűlés a tagok neveit, minthogy
a Közlöny »Társulati ügyek« című rovatá-
ban mindenkor közöltettek, felolvasottaknak
tekinti és megválasztásukat tudomásul veszi.

Az elnök az 1892. évi számadások
megvizsgálására Demetzky Gyula,
Ghyczy Géza és Somogyi Rudolf
urakat jelöli ki.

A közgyűlés ezt elfogadja s a nevezett
tagokat a számadások és a pénztár meg-
vizsgálására fölkéri.

Az elnök kérdést intéz a közgyűléshez,
van-e valakinek valami indítványa.

Indítványt senki sem tesz.

A napirend értelmében a választások
eredményének kihirdetése van a soron.

György Aladár, a tisztikarra sza-
vazatokat gyűjtő bizottság elnöke, jelenti, hogy
beadott összesen 164 szavazat, a melyből
11 részben érvénytelennek találtatván, egyes
tishti állásokra nem vétetett számításba:

Megválasztottak:

elnöknek: Szily Kálmán 125 sza-
vazattal;
alelnököknek: báró Eötvös Lóránd
145 és Hógyes Endre 86 szavazattal;
első titkárnak: Lengyel Béla 106
szavazattal;
másodtitkároknak: Paszlavszky
József 115 és Csopey László 87
szavazattal;
pénztárnoknak: Lengyel István
125 szavazattal, és

könyvtárnoknak: Heller Ágost
150 szavazattal.

Az elnök a maga és tisztársai nevében
köszöni a bizalmat, a mellyel a közgyűlés
ezúttal is megisztelte, az ő nevökben is igéri,
hogy erejökötől telhetően iparkodni fognak a
Társulat javát előmozdítani, a maga részéről
azonban jelzi, hogy érzi már ama 24 év sú-
lyát, a melyből 12-öt mint elnök és 12-öt
mint első titkár töltött a Társulatban, s hogy
közelegni látja az időt, mikor a Társulat
vezetését frissebb, ifjabb és talán szerencsé-
sebb kezekbe fogja kívánni letéetni.

A közgyűlés éljenzéssel üdvözlöi az elnököt.

Lengyel Béla első titkár a maga
részéről köszöni a kitüntetést, a mely első
titkárrá megválasztásával érte, azonban kö-
telességének ismeri kijelenteni, hogy ha a
körülmények úgy alakulnának, fentartja ma-
gának esetleg már megbízásának lejártá előtt
is visszavonulhatni.

A közgyűlés éljenzéssel üdvözlöi az első
titkárt.

Fialowszky Lajos, mint a vá-
lasztmányra szavazatokat szedő bizottság el-
nöke jelenti, hogy beadott összesen 156
szavazat, melyből 2 a meghagyott többszörös
jegyzés és 2 a szavazó nevének aláírása
miatt érvénytelenek nyilváníttatván, maradt
összesen 152 szavazat.

Megválasztottak:

Allattanra: Margó Tivadar 101
szavazattal; *Növénytanra:* Jurányi La-
jos 115 és Klein Gyula 108 szava-
zattal; *Chemidra:* Ilosvay Lajos 101
és Wartha Vincze 117 szavazattal;
Élettanra: Klug Nándor 104 és Lau-
fenauer Károly 98 szavazattal; *Ter-
mészetanra:* Konkoly Miklós 90
szavazattal.

Az elnök indítványozza, hogy a köz-
gyűlés jegyzőkönyvi köszönetet szavazzon a
szavazatszedő bizottságnak, mit a közgyűlés
egyhangúlag elfogad.

Erre az elnök kijelenti, hogy a napi-
rend ki van merítve; a jelenlévő tagoknak
köszönetet mond a figyelemért, mellyel a
tárgyalást kísérték és a közgyűlést berekeszti.

Az egész választmány tagjai 1892-re a
következők:

Allattanra: Entz Géza, Frivaldszky
János, Horváth Géza, Margó Tivadar.

Növénytanra: Jurányi Lajos, Klein
Gyula, Mágócsy-Dietz Sándor, Staub Móricz.

Ásvány- és földtanra: Krenner József,
Lóczy Lajos, Semsey Andor, Szabó József.

Chemidra: Fodor József, Ilosvay Lajos,
Than Károly, Wartha Vincze.

Élettanra: Klug Nándor, Laufenauer
Károly, Mihalkovics Géza, Thanoffer Lajos.

Természetanra: Fröhlich Izidor, Kon-
koly Miklós, Schmidt Ágoston, Schuller
Alajos.